

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Економіка та організація зовнішньоекономічної діяльності»

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Спеціальність	076 Підприємництво та торгівля
Освітня програма	«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Тривалість викладання	8-й семестр 15 чверть
Кількість кредитів	4,5 кредити ЄКТС (135 годин)
Заняття:	
лекції:	розклад
практичні заняття:	розклад
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ
«ДП»:
Кафедра, що викладає

<https://do.nmu.org.ua/course/index.php?categoryid=14>

Прикладної економіки, підприємництва та публічного управління

Викладач:

Чорнобаєв Владислав Володимирович
(лекції, практика)
Персональна сторінка

доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри ПЕППУ
<https://pe.nmu.org.ua/ua/prokafedru/vikladachi/chernobaev/index.php>
chernobaiev.v.v@nmu.one

E-mail:

1. Анотація до курсу

На шляху до Європейської інтеграції вітчизняний бізнес поступово стає невід'ємною частиною світової економічної спільноти. Одночасно зовнішньоекономічна діяльність є одним з найважливіших напрямків розвитку економіки. Завдяки їй забезпечуються потреби країни в недостатніх ресурсах: сировині, паливі, енергоносіях, фінансових та трудових ресурсах. Разом з тим зовнішньоекономічна діяльність є суттєвим джерелом надходження коштів до державного бюджету. Це обумовлює зростаючий інтерес у представників бізнесу до вивчення питань, що пов'язані із здійсненням зовнішньоекономічної діяльності.

Вищезазначене актуалізує проблему не лише підготовки фахівців з міжнародного бізнесу, але й навчання економіці та організації зовнішньоекономічної діяльності майбутніх підприємців, яким ці знання нададуть можливість вирішувати конкретні питання щодо організації зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві, вибору зовнішніх привабливих ринків збуту, зовнішньоекономічного ціноутворення, укладання зовнішньоекономічних контрактів тощо.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – формування у здобувачів компетентностей щодо обґрунтування зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Завдання курсу:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти з розумінням законів та закономірностей здійснення зовнішньоекономічних операцій підприємств та функціонування зовнішньоекономічної діяльності;
- набуття навичок з користування нормативно-правовими документами в сфері зовнішньоекономічної діяльності, інструментами тарифного та нетарифного регулювання експортно-імпортних операцій;
- стимулювати критичне мислення щодо мотиваторів та демотиваторів розширення зовнішньоекономічної діяльності українських підприємств;
- навчити здійснювати розрахунки ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких структур.

3. Результати навчання (дисциплінарні):

- знати види, етапи здійснення й особливості реалізації зовнішньоекономічних операцій суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності також елементи та особливості сучасних форм міжнародної торгівлі;
- порівнювати та обирати форми виходу суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності на міжнародний ринок;
- знати основи організації державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- вміти розрізняти митні, тарифні та нетарифні методи регулюванням зовнішньоекономічної діяльності;
- визначати ризики у сфері зовнішньоекономічної діяльності, а також методи їх мінімізації;
- визначати ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємницької структури та окремих зовнішньоекономічних угод;
- знати основні форми міжнародних розрахунків.

4. Структура курсу

Лекції

Тема 1. Зовнішньоекономічна діяльність: сутність форми, види та суб'єкти

Поняття та сутність зовнішньоекономічної діяльності

Види зовнішньоекономічної діяльності

Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності

Тема 2. Форми виходу суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності на міжнародний ринок.

Експортні та імпортні операції.

Критерії вибору способу виходу на зовнішні ринки.

Порівняльна характеристика основних способів виходу на зовнішні ринки

Тема 3. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Види регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

Система інститутів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

Недержавні органи регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 4. Митне та тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Державна митна служба України: завдання, структура.

Митні платежі. Мито (тарифи).

Митна вартість. Методичні підходи до визначення митної вартості.

Тема 5. Нетарифні методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Класифікація нетарифних засобів регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Кількісні обмеження. Квота.

Бар'єри у зовнішній торгівлі.

Тема 6. Ризики у зовнішньоекономічній діяльності та їх страхування

Сутність та характеристика ризиків зовнішньоекономічної діяльності

Класифікація ризиків зовнішньоекономічної діяльності

Напрями мінімізації ризиків зовнішньоекономічної діяльності

Методи страхування ризиків у зовнішньоекономічній діяльності

Тема 7. Укладення зовнішньоекономічних договорів (контрактів).

Способи укладення зовнішньоекономічних договорів.

Структура зовнішньоекономічних договорів.

Класифікація умов зовнішньоекономічних договорів.

Тема 8. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності.

Етапи та види аналізу ЗЕД.

Аналіз динаміки експорту (імпорту) товарів і послуг.

Аналіз ефективності експорту (імпорту) товарів.

Тема 9. Сучасні форми міжнародної торгівлі.

Основні форми міжнародної торгівлі.

Класифікація угод зустрічної торгівлі.

Тема 10. Міжнародні розрахунки і банківське обслуговування ЗЕД

Міжнародні розрахунки та їх основні форми.

Розрахунки векселями та чеками.

Кредитування та фінансування ЗЕД підприємства.

Практичні заняття

1. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства та її роль у розвитку національної економіки.
2. Особливості та основні умови деяких видів зовнішньоекономічних договорів.
3. Ризики у зовнішньоекономічній діяльності та їх страхування.
4. Оцінка ефективності зовнішньоекономічної діяльності на національному рівні.
5. Розрахунок накладних витрат при зовнішньоторговельних операціях підприємства.
6. Ризики у зовнішньоекономічній діяльності та їх страхування.
7. Порядок заповнення та видачі митницею сертифіката з перевезення (походження) товару EUR.1. або EUR-MED.

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

На навчальних заняттях студенти повинні мати: гаджети з можливістю підключення до Інтернету; активований акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one); перевірений доступ до платформи Moodle; програм Microsoft Office 365 (Teams, Word, Excel, Power Point).

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів.

Практичні роботи приймаються за контрольними запитаннями до кожної з роботи. Контрольні завдання оцінюються експертно за допомогою критеріїв, що характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей і показників оцінки за рейтинговою шкалою.

Зміст критеріїв спирається на компетентнісні характеристики, визначені Національною рамкою кваліфікації (НРК) для бакалаврського рівня вищої освіти.

6.3. Критерії оцінювання елементів поточного та підсумкового контролю:

Підсумкове оцінювання (якщо здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку). Максимальна кількість балів при підсумковому оцінюванні: 100.

Рівень, рейтингова шкала	Теоретична підготовка	Практичні уміння і навички
Високий, 90–100, відмінно	Студент має глибокі, міцні і систематичні знання всіх положень теорії, може не тільки вільно сформулювати, але й самостійно довести закони, теореми, принципи, використовує здобуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.	Студент самостійно розв'язує типові задачі різними способами, стандартні, комбіновані й нестандартні завдання, здатний проаналізувати й узагальнити отриманий результат. При виконанні практичних та індивідуальних робіт студент дотримується усіх вимог, передбачених програмою курсу. Крім того, його дії відрізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати.
Вище середнього, середній 82-89; 74-81; дуже добре, добре	Студент знає і може самостійно сформулювати основні теоретичні положення, принципи та пов'язати їх з реальними явищами, може привести вербальне формулювання основних положень теорії, навести приклади їх	Студент самостійно розв'язує типові (або за визначеним алгоритмом) завдання, володіє базовими навичками з виконання необхідних логічних операцій та

	застосування в практичній діяльності, але не завжди може самостійно довести їх. Студент може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим.	перетворень, може самостійно сформулювати типову задачу за її словесним описом, скласти типову схему та обрати раціональний метод розв'язання, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату.
Достатній, 64-73, 60-63 задовільно, посередньо	Студент відтворює основні поняття і визначення курсу, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теорії, знає істотні ознаки (засади) основних теоретичних положень та їх відмінність, може записати окремі термінологічні дефініції теоретичного положення за словесним формулюванням і навпаки; допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може.	Студент може розв'язати найпростіші типові завдання за зразком, виявляє здатність виконувати основні елементарні аналізи, але не спроможний самостійно сформулювати задачу за словесним описом і визначити метод її розв'язання.
Низький, 0-59, незадовільно	Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про теоретичні положення. У відповіді цілком відсутня самостійність. Студент знайомий лише з деякими основними поняттями та визначеннями курсу, з допомогою викладача може сформулювати лише деякі основні положення теорії.	Студент знає умовні позначення та вміє розрізняти основні величини, вміє розв'язувати завдання лише на відтворення основних формул, здійснювати найпростіші математичні дії.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням "Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка". http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікативна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням з керівником курсу.

7.4. Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

8. Рекомендовані джерела інформації

1. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 р. № 959-ХІІ (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України, 1991, №29, ст. 378.

2. Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI : станом на 02 квіт. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

3. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства. Навчально-методичний комплекс дисципліни [Електронний ресурс] : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра за освіт. програмою «Менеджмент міжнародного бізнесу» спец. 073 Менеджмент / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: А. Р.Дунська, Г. П. Жалдак, В. Ю. Бондар. – Електрон. текст. дані (1 файл). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. – 63 с.

4. Основи зовнішньоекономічної діяльності та митної справи [Електронний ресурс] : навчальний посібник / В. Ф. Тищенко, В. М. Остапенко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. – 193 с.

5. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навчальний посібник / за заг. ред. д.е.н. Ю.Є. Петруні. – Дніпропетровськ : Університет митної справи та фінансів, 2015. 331 с.

6. Хрупович С.Є. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навчальний посібник / Світлана Хрупович. – Тернопіль, 2017. 137 с.

7. Геращенко С.О, Чернобаев В.В. Взаємозв'язок економічної свободи, підприємництва та економічного розвитку у глобальній економіці / Економічний вісник Національного гірничого університету. – 2019. – № 4. – С.

36–43.

URL:

https://web.archive.org/web/20200508114606id_/https://ev.nmu.org.ua/docs/2019/4/EV20194_036-043.pdf

8. Вагонова О.Г., Тимошенко Л.В., Чернобаев В.В., Терехов Є.В., Госалов Ю.С. Зовнішня торгівля органічною продукцією в контексті сталого розвитку. Економічний вісник Дніпровської політехніки. - 2024. № 2. С. 106-115.

9. Геращенко С. О., Чернобаев В. В., Абрамовська С. Р. Сучасні тенденції у світовій торгівлі сільськогосподарською продукцією: місце і роль України в контексті її продовольчої безпеки / Економічний вісник Дніпровської політехніки. – 2024. – № 3. – С. 70–80